

LIKSANG

KUWENTO ni CIRIO

SABADO noon. Unang araw ng Nobyembre, 1951. Nagbubukang liwayway pa lamang at basa pa ng hamog ang makapal na damuhan sa munting libingan ng bayan ng B... Kasabay sa pagsikat ng araw ay isa-isa nagsisidating ang mga kasaping panghabang-buhay ng isang malaking kapisanang mauukol lamang sa mga lalaki. Taun taon, tuwing sasapit ang ganitong panahon ay nagdaraos sila ng pagtitipon alang-alang sa pagsapit ng kaunang kaarawan. Ang kanilang pangulong si Doktor Makabuhay ay nakaupo sa ibabaw ng isang maputing puntod at

kasalukuyang binabasa ang mahabang talaan ng mga kasapi na ang karamihan ay nangakaupo na rin sa

kanyang paligid.

—Agapito Salonas... mahinahong tawag ng matandang doktor.

—Naririto po, —sagot ng isang matabang lalaki.

—Anacleto Gabriel... Anacleto Pandaligan... Anastacio San Pedro...

Benedicto Pascual... Ernesto Toledo... —sunud-sunod na tawag ng pangulo.

—Maalala ko nga pala, —pag-iiba ng paksa ni Doktor Makabuhay, —sino ba ngayon ang ating kalihim?

—Si Kumpareng Nano po, —sabad ng isang matandang nakasalamin.

—Mangyaring lumapit dito si mang Nano, —sabi ng Doktor.

—Nais ko lamang malaman kung ilan ngayon ang ating kasapi.

—Kulang po ng apat sa isang daan at apatnapu, madaling sagot ng kalihim matapos makalapit sa kinaroroonan ng Doktor. —Kayo't ako'y kabilang na roon.

—Mayroon ba tayong bagong kasapi ngayon?

—Mayroon pong dalawa. Sina Ginoong Perlas at Pedro Morente.

At ipinagpatuloy ang pagtawag sa mga pangalan. Ngunit pag-

Nakilala ni Roberto si Elya sa isang sayawang ginanap sa Manila Hotel.

PAG-IBIG

PANGANIBAN Jr.

dating sa ngalang Roberto Maniego ay walang sumasagot.

—Roberto Maniego!—malakas na ulit ng kalihim na siya nang bumabasa sa mababang talaan ng mga kasapi.

Subali't wala pa ring sumasagot. Kaya't lahat ng kasapi, pati na ni Doktor Makabuhay, ay nangagsipagbaling ng paningin sa gawing Timog ng munting libingan. Doo'y nakita nila si Roberto na nag-iisang nakaupo sa ilalim ng punong akasya. Katulad din ng nangakaraang taon sa ganoon ding pagkakataon, siya'y nakapangalumbaba at nakatingin sa pinto ng libingan na waring may hinihintay.

Di naglao'y may dumating na isang sasakyan at pumasok sa libingan ang isang babaing nakaluksa. Ito'y may kulubong na itim sa kanyang mukha at tulad nang nakaraang sampung taon, siya'y may dala ring mga puting bulak'ak na nakasalalay sa tila garing niyang mga bisig. Gaya nang nakagawian na, kanyang tinatalunton ang makitid na landas sa pagitan ng maraming mapuputing krus hanggang marating ang isang puntod sa gilid nang nilulumot na pader.

—Hayun na naman ang mahiwagang babae na siyang pinakahihintay ng ating kaibigang Roberto,—wika ng isa sa mga kasapi.

—Sino kaya siya?—tanong ng

katabi.

—Hangga ngayo'y isa pa ring hiwaga sa bayan ng B.... ang kanyang katauhan. At maging tayong nangaririto'y di natin nakikilala,—wika ng isa pang kasapi.

—Si Roberto lamang ang naka-kaalam ng lahat, at marahil ay ang kanyang kaibigang Tenyente.—tila nagbibirong wika ni mang Nano, sabay kindat sa tinukoy.

—Sino nga ba ang mahiwagang babae, ha, Tenyente Mirasol?

Pag Taimtim At Dalisay Ang Layon Ng Isang Puso, Ay Talagang Matiisi't Mapagbigay Sa Kasuyo,

Maáari bang bahaginan mo kami ng lihim ninyong magkaibigan? —Ani Doktor Makabuhay.

Sa gayo'y napangiti si Tenyente Mirasol. Ibinaling ang tingin sa kanyang kaibigan na nang mga sandaling iyon ay nakatayo na at buong-pananabik na hinihintay ang naglalakad na babae.

—Siya'y si Elya,—pasimula ng Tenyente. —Nag-iisang anak ng isang mayaman sa Siyudad ng Maynila. Nakilala namin siya ni Roberto sa isang sayawang ginanap sa "Manila Hotel" bago magkadigma. Siya'y isa sa mga pu-

nung-abala sa pagdiriwang na yaon ng Krus na Pula.

Pagkaraan ng gabing iyon ay naging malimit na panauhin ng maharlikang tahanan nina Elya ang kaibigan kong Bobby. Sa simula ay naging magkapalagayang-loob lamang sila at walang pagtitipong dinadaluhan ang dalaga na hindi kinakikitaan din kay Bobby.

Lumakad ang maraming araw. Ipinagtapat sa akin ni Bobby ang kanilang lihim na pagmamahalan ni Elya. Lihim, sapagka't mahigpit ang pagtutol ng palalong ama ng butihing dalaga.

Mula noon ay lalong nag-ibayo ang pagsisikap ni Bobby na magkaroon ng isang maunlad na kinabukasan. At dahil sa di-pangkaraniwan niyang kakayahan at talino, ay pinalad siyang maipadala ng pamahalaan sa ibang bansa upang doon ay lalo pang paunlarin ang kanyang kaalaman sa pagiging isang mahusay na piloto...

—Samakatwid pala ay nagkalayo ang magkasintahan, ha?—hadlang ni Mang Nano sa salaysay ng Tenyente.

—Ganoon nga po ang nangyari, sapagka't masakit man sa kalooban ni Bobby ang malayo sa kanyang kasintahan ay sinikap din niyang aluin ang sarili sa pamamagitan ng alalang kung siya'y matapos na maluwalhati ay isang karangalan ang maihahandog kay Elya sa kanyang pagbabalik.

—At matuling nakaraan ang maraming araw. Sa loob ng panahong ipinagkalayo ni Bobby at Elya ay lalong-ibayo ang pagmamahalan at pagtiwala ng bawat isa sa kanila, Ang dalaga ay patuloy sa pag-aaral niya ng "Education" sa "FEU" at

ang binata naman ay nagtamo ng karangalang ipinagkaloob sa mga Pilipinong nagsisipag-aral sa Estados Unidos.

—Pagbabalik ni Bobby ay masayang sumalubong ang tapat na kasintahan. At minsan pang ipinagbigay-alam ng dalaga na sa kabila ng malabis na pagtutol ng kanyang ama ay mananatiling tapat at wagas ang kanyang pagmamahal. Sa gayo'y binalak ni Bobby na sila ay magtaanan subali't tumanggi ang dalaga sapagka't kung malaki man ang pag-ibig nito kay Bobby ay malaki rin naman ang pagnanais niyang huwag dulutan ng anumang sama ng loob ang kanyang matanda nang ama.

Palibhasa'y lubhang matapat at di mapag-imbót ang pag-ibig ni Bobby sa dalaga kung kaya nayag siyang ipagpaliban na muna ang kanilang pagtataling-puso.

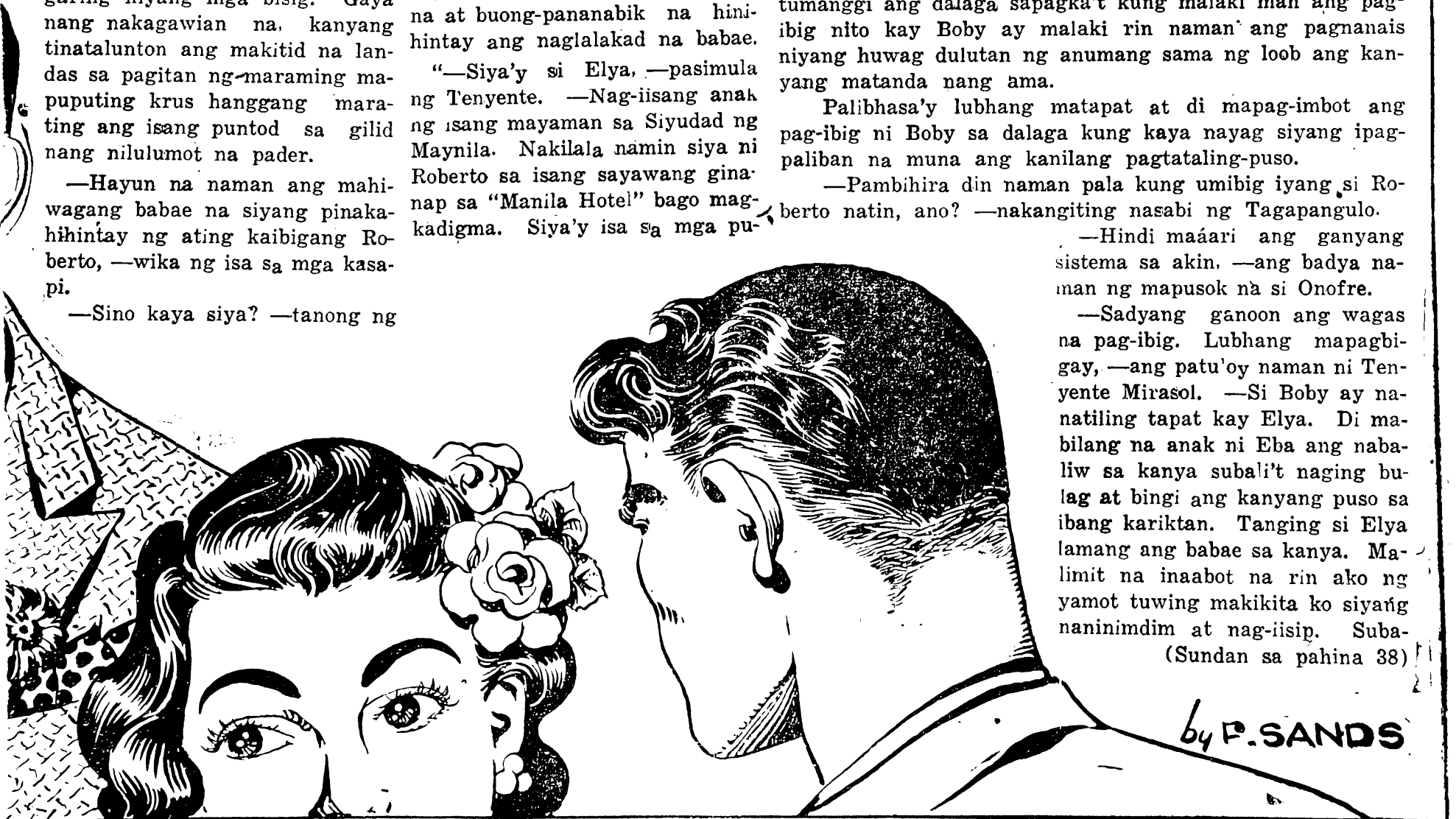
—Pambihira din naman pala kung umibig iyang si Roberto natin, ano? —nakangiting nasabi ng Tagapangulo.

—Hindi maáari ang ganyang sistema sa akin,—ang badya naman ng mapusok na si Onofre.

—Sadyang ganoon ang wagas na pag-ibig. Lubhang mapagbigay,—ang patu'oy naman ni Tenyente Mirasol. —Si Bobby ay nanatiling tapat kay Elya. Di mabilang na anak ni Eba ang nabaliw sa kanya subali't naging bulag at bingi ang kanyang puso sa ibang kariktan. Tanging si Elya lamang ang babae sa kanya. Malimit na inaabot na rin ako ng yamot tuwing makikita ko siyang naninimdim at nag-iisip. Suba-

(Sundan sa pahina 38)

by P. SANDS

Luksang Pag-ibig

(Buhat sa pahina 29)

li't wala siyang nagiging tugon sa akin kundi ang mga kaagang: "ang tinay na pag ibig ay sadyang mapagb-gay. Unang isinasaisip ang nauukol sa kaigayahan ng iniibig..."

—Isang araw na masungit ang panahon ay isinama ako ng kaibigang Bobby sa malaking tahanan nina Eya. Matatapos na noon ang takdang araw ng hinihingi naming bakasyon. Dinatnan namin si Elyang may luha ang mga mata. Sa buo niyang katauhan ay mababakas ang taglay na dalamhati. Isinasaad ng kanyang anyo ang matinding kalungkutan.

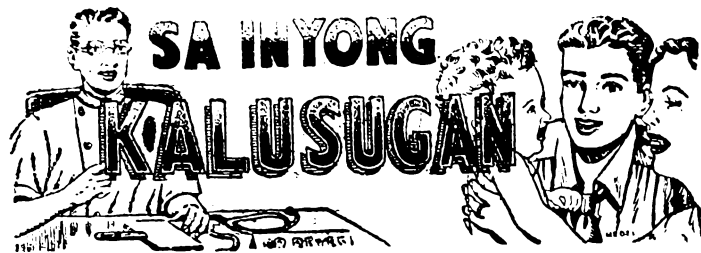
Ayon sa sari i niyang pagtatapat ay ipakakasal siya diumano ng kanyang ama sa isang lalaking hindi niya iniibig. At ang kagustuhan ng magulang ay kanyang susundin. Pakakasal siya sapagka't ayaw niyang dulutan ng pagdaramdam ang kanyang ama na noon ay nararatay. — "Ikaw ay aking pinakaibig, Bobby," —aniya sa kasintahang tila hindi humihinga sa kanyang pagkakatayo. — "Pinakaibig kita at laging mumahalin hanggang may

nalalabi akong hininga. Iyan ay ipinangangako ko sa iyo at gagawing panata ng aking buhay."

—Magsasa ita pa sana si Bobby noon ngunit ito'y hindi niya nagawa... Parang may bikig ang kanyang lalamunan na humapdlang sa mga katagang nais niyang sabihin. Tinanganan na lamang sa dalawang balikat ang lumuluhang kasintahan saka tumalikod na mabigat ang dibdib.

—Lalong matindi kaysa dati ang lakas ng hangin nang kami ay dumating sa aming himpilan sa Batangan. Doo'y isang patalastas mula sa pinunong pangkalahatan ng Hukbong Panghimpapawid ang sa aming dalawa'y unang sumalubong... Isang utos na nagsasaad ng pag'ilikas ng lahat ng eroplano sa aming himpilan. Ayon pa rin sa patalastas ay kailangang ilipat sa himpilan ng Pampangga ang lahat ng sasakyan.

—Minabuti ng punong mekaniko ang aming pagdating ng kaibigang Bobby pagka't mayroon pa di-umanong hindi naililikas na tatlong sasakyan. Ang isa ay sira subalit ang dalawa ay maari namang lumpad. Idinugtong pa niya na ang iba naming kasamahan ay kalilipad lamang at marahil ay di pa gaanong naka'a-

Isinatagalog ni: **GERONIMO G. CRUZ**

Kagawaran ng Kalusugan

Dr. Demetrio Belmonte
Pangalawang Puno ng Kalusugan
Lunsod ng Maynila
Dr. Belmonte:

Napansin ko pong tuwing darating ang tag-init ay maraming binubulotong-tubig. Sa kasalukuyan ay may labing dalawang bata ang nagta'aglay ng gmitong sakit sa aming paligid kaya't mangangamba akong baka kapitan din ang aking mga anak.

Maaari po bang ipaliwanag ninyo sa akin kung ano ang dapat kong gawin upang maiwasan ng aking mga anak ang sakit na ito?
Lubos na gumagalang,
Gng. Lydia Valdez

Gng. Valdez,

Ang bulutong-tubig ay isang uri ng sakit sa balat na may kalaikip na lagnat, pagkabalisa, pananakit ng ulo at pagkawala ng gana sa pagkain. Lumilitaw ito sa loob ng ilang oras at tumatagal sa loob ng ilang araw na matapos gumaling ay nagiiwan sa simula ng gamungo at datal-datal na bakas. Ang bahagi ng katawan na malimit dagsaan nito ay ang mukha at bumbunan.

Ang paglagayan ng sakit na ito ay maliwasan sa pamamagitan ng mga sumusunod:

1. Ihiwalay ang may sakit sa karamihan; sa isang silid na pinaglalagusan ng likas na hangin.
2. Ang sino mang hindi pa dinadapuan ng sakit na ito ay dapat magingat na huwag matabi sa may sakit.
3. Sumangguni agad sa manggagamot kung lalagnatin at magkakasingaw sa balat.
4. Ang mga kagamitang ginamit o hinipo ng may sakit ay dapat disinspektahan.

Tinugon ni:

DR. APOLONIO DEL ROSARIO
Kagawaran ng Kalusugan

KARAGDAGAN:

Ang bulutong tubig ay malimit lumitaw sa tag-init kaya't lalong kailangang panatilihin ang kalinisan ng katawan at pamamahay sa panahong ito. Maligo araw-araw upang maiwasan ang pagkahawa. Sa kasalukuyan ay wala pang natutuklasang gamot sa sakit na ito kaya't ingatang huwag kayong mahawa. Laging isaalang-alang ang apat na paala-ala sa itaas nito.

Inyong lingkod,
DEMETRIO BELMONTE
Pangalawang Puno ng Kalusugan
Lunsod ng Maynila

KUNG TAGLAMIG AY LUMALAGANAP ANG

Ubo!

IPAGSANGGALANG ANG INYONG
KAANAK SA TULONG NITONG
MGA

Subok

NANG
PANLUNAS
SA UBO

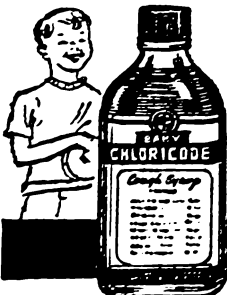

CHLORICODE

Ang isang karantwang ubo ay masaring magbunga ng malubhang karamdaman kundi agad lulunasan. Uminom ng Chloricodex ukol sa dagling lunas! Higit na mabisang, ang isang kutsarita ng Chloricodex ay katumbas ng isang kutsarita ng mga karantwang harabe sa ubo. Pinalalabas nito ang piyema, pinagiginhawa ang panghahapdi, pinaluluwag ang paninikip sa lalamunan at dibdib.

Ang Baby Chloricodex ay tungat ginawa para sa mga sanggol at bata. Banayad ngunit mabisang, ito'y masarap ang lasa—gusto ng mga bata!

Hingin ang Chloricodex o Baby Chloricodex sa inyong sabing botika.

baby CHLORICODE

FORMULA: Each 10 cc. Ammon. chlo. 0.10 gm; cod. sulf. 0.004 gm; strych. sulf. 0.0001 gm; benz. 0.01 gm; glucose 0.001 gm; syrup & flavors, q.s.

FORMULA: Each 5 cc. Ammon. chlo. 0.30 gm; cod. sulf. 0.01 gm; strych. sulf. 0.0001 gm; ont. & pot. storr. 0.0001 gm; benz. 0.05 gm; glucose 0.005 gm; syrup & flavors, q.s.

layo.

—“Madali kaming naghanda ni Bobby na mula pa sa Maynila at hangga nang mga saglit na yaon ay di nagbubuka ng bibig dahil sa ma'aking pagdaramdam na tinataglay. Gayon pa man ay isinaayos namin kapwa ang mga kailangan sa aming paglipad at patakbo halos na tinungo ang dalawang eroplanong itinuro ng mekaniko.

—“Habang ako'y nagpapainit ng makina ay napansin kong tila wala sa loob ni Bobby ang kanyang ginagawa. Ni hindi niya tinitingnan ang mga “instrumento” na dapat munang suring mabuti ng isang abyador bago lumipad. Nakatingin siya sa malayo at matamang nag-iisip. Ang gayon ay hindi ko naman pinansin sapagka't malaki ang aking pananalig sa kanyang kakayahan.

—“Hindi nalaunap ay puma-

himpapawid na kaming halos magkadikit ang pakpak. At di pa kami gaanong nakatataas ay nabalot na kami ng makapal na ulap... Unti-unting ipinadpad ng malakas na hangin ang aming sasakyan hanggang mailayo sa dapat naming kalagyan. Walang anu-ano'y bigla kaming hinigop ng malakas na hangin at hindi masugpo ang mabilis na pagbaba ng aming eroplano... Nagpingki ang aming pakpak at naramdaman ang sumadsad ang tagliran ng aming sasakyan.

—Bahagya ko nang naramdaman ang dampi ng malamig at malakas na hangin sa aking katawan... Nagdilim ang aking paningin at ako'y nawala sa aking sarili...

—At ngayo'y naririto ako. Kami ng kaibigan kong Bobby. Kapwa walang silbi ngayon sa bayan at bahagya nang naalala ng pa-

mahalaan. Kung hindi pa dumating ang ganitong pagkakataon ay...

—Pinananabik mo kami, Tenyente Mirasol, —nasabi ni Doktor Makabuhay na marahil ay ibig nang makapagsimula ng pulong ng kanilang kapisanan. —Ano ang nangyari kay Elya? Natuloy ba ang pakikipag-isang dibdib niya sa lakasing binanggit mo kani-na?

—Dinaramdam ko pong hindi masagot ang inyong katanungan, pagka't ang bagay pong iyan ay di ko rin nalalaman. —mahinahong sagot ng Tenyente. —Nguni't ang masasabi ko sa inyo ay naging tapat siya sa kanyang pangakong si Bobby lamang ang kanyang ibigin. Kayo man ay may mga mata ring katulad ko. Nababakas din ninyo sa kanyang anyo ngayon ang matinding dalahati. Ngayon ay wasak ang kanyang puso at sugatan ang kanyang damdamin.

—Masdan ninyo siya. Siya pa rin ang dating si Elyang hindi nakatitimat. Sampung taon ko na ngayong nasasaksihan ang walang patlang niyang pagdalaw dito tuwing sasapit ang ganitong araw.

Lahat ay nagpukol ng humahangang paningin sa matimtimang babaing payapang nakaluhod sa harapan ng puntod ni Roberto Maniego. Minsan pa niyang linalinis sa pamamagitan ng kanyang maputing panyo ang nangingitim nang krus at muling nag-ukol ng mataimtim na dalangin habang dumadaloy ang masaganang luha sa mapupungay na mata.

At marahang nilapitan ni Tenyente Mirasol ang kaibigang si Roberto. Sa kanyang paglap't ay naulinigan pa niya ang ibinubulong ng walang kamatayang pag-ibig ni Roberto sa kasintahang si Elya.

—Elya, —ang mahinang bulong ni Bobby, —kung bagama't di nagtamong palad sa lupa ang ating pag-ibig ay nananalig akong di magluluwat at sa pagkikita natin sa kaluwalhatian ay mabibihisan na ang luksa mong pag-ibig.

Matapos masabi ang gayon ay walang kibong nilisan ng magkaibigan ang ulirang babaing walang katinag-tinag na nakaluhod sa harap ng puntod ni Kapitan Roberto Maniego, ang magiting na abyador na nagbuwis ng kanyang buhay sa oras ng paglilingkod sa Inang Bayan.

Noon naman ay nagsisimulang nang magpulong ang mga kaluluwa.

— W A K A S —

May Umaga Pang Darating (Buhat sa pahina 35)

bas na ng pintuan. Isang manipis na sutlang tila munting alapaap ang itinabing sa kanyang magandang mukha, si Carmen ay matuling lumabas sa gusali. Salamat naman at hindi siya nagtagal. Isang paupahang taksi ang lumapit sa kanya...

Isang malaki at maharlikang tahanan ang kanyang tinutungo... Sa gitna ng malamig na simoy ng gabi, si Carmen ay pinagpupusan... Kay lakas ng kabanang kanyang dibdib. Ang sasakyan ay tumigil ng may ilan pang hakbang ang layo sa malaking pintuan ng tahanan yaon. Alam niyang hindi pa nagkakatulog ang tao sa loob sapagka't maliwanag na maliwanag pa ang kabahayan. Nang siya'y bumaba at bayaran ang tsuper ay bigla pa niyang

marinig ang malakas na tawanan buhat sa loob ng tahanan yaon.

Matagal siyang tumigil sa madilim na sulok na malapit sa pintuan. Nakimatyang muna siya. Ibig mangalog ang kanyang tuhod at tila tatakasan ng lakas ng loob. Ilang ulit siyang huminga ng malalim...

Nguni't nang marinig niya ang malakas na tinig ni Roberto ay nabuhayan siya ng loob. Naruon sa loob ang b'natang hinihintay. Hinigpitan ang hawak sa bag at lumapit sa pintuan. Tututupin sana niya ang timbre sa tabi ng pintuan nguni't bigla itong nabuksan at lumabas ang isang alilang babae.

—Ano po ang inyong kailangan? —ang tanong sa kanya.

—Maaari bang makausap ang senyorito Roberto mo?... —buong galang niyang sinabi sa alila sa

bungad ng pintuan.

—Eh... isa hu ba kayo sa kanyang mga bisita?... —usisa ng alila.

—Bisita... Bakit, marami bang bisita?...

—Mayroon pong ilan... Ano ba ang pangalan nila at sasabihin ko po?

—Hindi na bale, ako na ang bahalang makikipagkita sa kanila.

—Kung gayon ay tumuloy na kayo, inutusan po ako ng senyora at hindi ko na kayo masasama-han

—Oo, salamat... Magpatuloy ka na...

Nang makaalis ang utusan ay marahang pumasok si Carmen sa loob ng bahay. Bawa't sulok ng tahanan, bawa't kasangkapang (Sundan sa pahina 42)

Ang marikit na BELEN na ito'y maaaring maging INYO!

Ang KOLYNOS ay namimigay ng 60 pangrelihdong likhang-sining bilang gantimpala sa bawat buwan ng Oktubre, Nobyembre, at Disyembre!

2 UNANG GANTIMPALA

20 BELEN na may pigurin (napagkaugalian); escayola; mainam ang pagkapinta; ang pinakamataas na pigurin ay 20 cm!

10 IKALAWANG GANTIMPALA

Iyon ding magandang BELEN, pinakamataas na pigurin ay 9 cm!

40 IKATLONG GANTIMPALA

Makapal na BELEN na karton sa buhay na kulay; tanawing nakaukit; wari'y buhay na pigurin; madaling itayo!

SUNOD NA 68 GANTIMPALA

Mas maliit, magagandang BELEN karton sa mainam na kulay.

Maaaring makita ang lahat ng gantimpalang ito sa Catholic Trade School 1916 Oroquieta, Maynila

Sundin ang madadaling tuntuning ito:

1. Sumulat ng isang salawikain (slogan) na may sampu o kulang na salita, na akma sa pasta sa ngiping KOLYNOS. Halimbawa: "Naka-isiya sa lahat ang KOLYNOS."
2. Sulatan ang kupong nasa baba. Kalakip ang inyong salawikain, magpadala ng 1 kahita ng KOLYNOS. Magpadala ng kahit itang salawikain ngunit lakipang ang bawat isa ng 1 kahita ng KOLYNOS.
3. ISULAT KUNG MAKAILANG ULIT KAYO AT ANG INYONG KANAANAK GUMAMIT NG KOLYNOS SA LOOB NG ISANG BUWAN.
4. Ipadala ang labok sa KOLYNOS SLOGAN CONTEST, P. O. Box 960, Manila. Lahat ng labok ay magiging ari ng Muller & Phipps, Ltd.
5. Ang mga salawikainang magtatagumpay ay pipiliin sa timbang ng kahulugan at katangian. Ang batol ng inampalan ay pangwakas. Hindi makalalahok ang mga kawani ng Muller & Phipps (Manila) Ltd., ang mga tagapag-angusyo nito, at ang kaulang mga kaanak. Ang buong talaan ng mga nagapanaw ay ipadadala kaginungnan magbibigay ng sobre selyadong may aguan at tinitirhan.

Sa bawat labok, maglakip ng 1 kahita ng Kolyos na kasama ng kupon, at ipadala sa:

KOLYNOS SLOGAN CONTEST
P. O. Box 960, Manila.

Pangalan
(Gawing maliwanag)

Tinitirhan
Lalawigan
(BUL-8)

MAGDUMALI! ANG TIMPALAK UKOL SA NOBYEMBRE AY IPIPINID SA IKA-15 NG DISYEMBRE, 1952?

Patingin sa dentista makalawa sangtaon!

Gumamit ng KOLYNOS tatlong ulit maghapon!